

Ivan Cankar
Fran Levstik Jure Detela
France Slana Josip Murn Anja Kranjc
Karel Destovnik Kajuh Janez V. Valvasor
Tomaž Perko Srečko Kosovel
Miško Kranjec Jurij Dalmatin
Gorazd Vahen Maja Vidmar Marjan Tomšič
Tone Pavček France Prešeren Jože Ciuha
Stane Jagodič Matej Bor Saša Vuga
Ciril Zlobec Neža Maurer
Lojze Kovačič
Ana Rostohar
Alojz Gradnik
Ciril Kosmač
Dragotin Kette
Adam Bohorič
Brane Kreutzer
Cene Vipotnik
Andreja Eržen
Herman Vogel
Bert Pribac
Vladimir Kos
Zoran Rožič
Milan Dekleva
Jože Domjan
Juš Kozak
Slavko Grum
Janez Trdina
Miran Jarc
Josip Vandot
Andrej Brvar
Vili Lužar
Lili Novy
Maja Šubič
Vida Jeraj
Jožica Škof
Erna Ferjančič
Franjo Francič
Milena Merlak Detela Igo Gruden
Saša Vegri Pavla Medvešček
Vinko Möderndorfer
Natalija Šeruga
Jože Kotar

Primož Trubar
Anton T. Linhart Oton Župančič
Fran Miličinski – Ježek Veljko Toman
Fran Saleški Finžgar
Valentin Vodnik
Prežihov Voranc
Ksenija Konvalinka
Simon Gregorčič
Vladimir Bartol
Anton Aškerc
Franc Vozelj
Leander Fužir
Janko Kersnik
Tone Kuntner
Luiza Pesjak
Alojz Konec
Klavdij Palčič
Gregor Strniša
Tomaž Šalamun
Kajetan Kovič
Josip Jurčič
Janez Menart
Ivan Minatti
Ivan Tavčar
Francišek Berce
Josip Štritar
Darko Slavec
Tone Seliškar
Janko Samec
Angelo Bajuk
Dušan Sterle
Samo Jenčič
Igor Banfi
Pavel Golia
Jasna Merkù
Mara Lamut
Mira Uršič
Mojca Cerjak
Irena Dimovska

DUŠA SLOVENSKA

Valentin Vodnik

(1758–1819)

Dramilo

*S*lovenc, tvoja zemlja je zdrava
in pridnim nje lega najprava.
Pólje, vinograd,
gora, morjé,
ruda, kupčija
tebe redé!

Za uk si prebrisane glave
pa čedne in trdne postave.
Išče te sreča,
um ti je dan,
našel jo boš, ak
nisi zaspan.

Lej, stvarnica vse ti ponudi,
iz rok ji prejemat ne mudi!
Lenega čaka
strgan rokav,
palca beraška,
prazen bokal!



Brane Kreuzer



Ivan Tavčar

(1851–1923)

Cvetje v jeseni

*S*lovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo! Podobna si muli, ki ogarana in odrgnjena vozari po andaluškem skalovju! Pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogel hiše, da bi mož preveč v pivnice ne znosil, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je tlačena in raztrgana slovenska domovina skupaj ostala! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otrokom ostane!



Tomaž Perko



Oton Župančič

(1878–1949)

Živeti – umreti

*Ž*iveti – umreti je usoda naša,
a cilj nam je visoko posajen!
Glej to drevo: za usodo nič ne vpraša,
a večno se bori za svoj namen.



Stane Jagodič



Prežihov Voranc

(1893–1850)

Samorastniki

» *G*vami je tako: vi niste kakor drugi otroci – vi ste samorastniki. Vi se niste odzibali po zibelkah, vaše zibelke so razgoni, brazde, zare, kjer vas je žgalo sonce in vas je močil dež. Ob teh zibelkah so vam popevale tutujke in prepelice, svetila vam je strela, budil vas je grom ... Zato ste samorastniki! Sami ste se izlevili, brez goje, kot izgubljena samorastna setev v razgonu. Kakor se samorastnik zgrabi z okolico, tako se morate tudi vi, Hudabivniki, zgrabiti z življenjem. Kjer stojite, poženite korenike. Ne dajte se teptati od drugih, ne prenašajte ponižno krivic, ali tudi vi ne prizadevajte nikomur, nobenemu bližnjemu kakih krivic. Poglejte, mene so položili na martrnico, ko še dobro vedela nisem, kaj je svet. Mogoče bodo polagali tudi vas. Tedaj stisnite zobe in si mislite, da ste samorastniki – da ste Hudabivniki. Zdaj po meni vas je devet, čez petdeset let vas bo lahko že sto, čez sto let vas bo petkrat, desetkrat toliko. Potem si boste združeni lahko priborili svojo enakovrednost, svoje pravice ...«



Leander Fužir



Srečko Kosovel

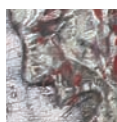
(1904–1926)

Razočaranje

*S*mrt je legla na moje srce,
ogenj pod skalo pa ni zamrl;
ubijaj, kriči, zatiraj me,
jaz se bom uprl.

Zlati oltar med sivim kamenjem,
vem, kdo ga je razdrl;
jaz pa ga obnovim z vstajenjem,
jaz se bom uprl.

Smrt je legla na moje srce.
Mislila je, da se bom strl.
Ali duh, ki je v meni do zadnjega dne,
bo klical: jaz se bom uprl.



France Slana



F. S. LANA 1995

Miško Kranjec

(1908–1983)

Strici so mi povedali

Vidiš – nu, hudo je, če si lačen, hudo, če si žejen, hudo, če nimaš v žepu nikoli denarja, da bi si kaj kupil. Najhuje pa je, če je dušica prazna, lačna, žejna – mislim srce. Pa te vprašam: ali sploh lahko živiš s praznim srcem?»

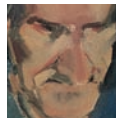
»Ne živim, stric.«

Zamisli se, me pogleda, vpraša: »V kaj pa sploh veruješ?«

»V človeka, v življenje, v človekovo prihodnost ...«

Stric obstane, zamežika, za rokav me ujame, zaustavi tudi mene, vpraša: »V človeka – praviš?« Prikimam mu. On pa: »A kakšnega človeka, te vprašam? Pa menda ne v tega našega poljanskega, ki je poln samih piskovin?«

»V takega, stric, ki noče nikomur nič hudega, dela pa samo dobro, če le more. V poštenega, velikega po duhu in po srcu, plemenitega v dejanju. Tudi v našega poljanskega, stric, tistega, ki zna biti dober, pošten ...«



Franc Vozelj

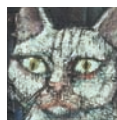


Jure Detela

(1951–1992)

Maček Lojze

*M*ala zver,
fluidno veselje,
z belim vratom
ovito;
slap, bleščeč
kot kalejdoskop,
kot ozvezdja –
z dlako zraščen
zemljevid
svetlih oči
brez zatona.



France Slana

